

Klassieke Olympiaden 2017-2018

Opgaven Latijn

ronde 2

Vooraf aan de leerlingen

- Hieronder tref je een deel van het gelezen pensum aan.
- Er zijn in totaal 19 vragen.
- Bij elke vraag staat aangegeven hoeveel punten deze waard is.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 75 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een woordenboek Latijn-Nederlands is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.
- Na de pauze volgt de creatieve opdracht.

Exitus fortunatus vobis sit!

Tekst

1 Quae cuncta non quidem comi via, sed horridus ac plerumque formidatus, retinebat tamen, donec morte Drusi verterentur. Nam dum superfuit, mansere, quia Seianus, incipiente adhuc potentia, bonis consiliis notescere volebat, et ultor metuebatur, non occultus odii, sed crebro querens: *Incolumi*

5 *filio, adiutorem imperii alium vocari. Et quantum superesse, ut collega dicatur? Primas dominandi spes in arduo. Ubi sis ingressus, adesse studia et ministros. Exstructa iam sponte praefecti castra, datos in manum milites. Cerni effigiem eius in monumentis Cn. Pompei. Communes illi cum familia Drusorum fore nepotes. Precandam post haec modestiam, ut contentus esset.*

10 Neque raro neque apud paucos talia iaciebat. Et secreta quoque, eius corrupta uxore, prodebantur.

Igitur Seianus, maturandum ratus, deligit venenum, quo, paulatim irrepente, fortuitus morbus adsimularetur. Id Druso datum per Lygdum spadonem, ut octo post annos cognitum est. Ceterum Tiberius, per omnes valetudinis eius

15 dies, nullo metu, an ut firmitudinem animi ostentaret, etiam defuncto necdum sepulto, curiam ingressus est. Consulesque, sede vulgari per speciem maestitiae sedentes, honoris locique admonuit, et effusum in lacrimas senatum, victo gemitu, simul oratione continua erexit. *Non quidem sibi ignarum posse argui, quod tam recenti dolore subierit oculos senatus. Vix*

20 *propinquorum alloquia tolerari, vix diem aspici a plerisque lugentium. Neque illos imbecillitatis damnandos. Se tamen fortiora solacia e complexu rei publicae petivisse.* Miseratusque Augustae extremam senectam, rudem adhuc nepotum et vergentem aetatem suam, ut Germanici liberi, unica praesentium malorum levamenta, inducerentur petivit. Egressi consules

25 firmatos alloquio adulescentulos deductosque ante Caesarem statuunt.
Quibus apprensus "patres conscripti, hos", inquit, "orbatos parente, tradidi
patruo ipsorum, precatusque sum, quamquam esset illi propria suboles, ne
secus quam suum sanguinem foveret, attolleret, sibi et posteris
confirmaret. Erepto Druso, preces ad vos converto disque et patria coram
30 obtestor: Augusti pronepotes, clarissimis maioribus genitos, suscipite, regite,
vestram meamque vicem explete. Hi vobis, Nero et Druse, parentum loco. Ita
nati estis, ut bona malaque vestra ad rem publicam pertineant."

Tacitus, *Annales* IV.7 en IV.8

Vraag 1

Wie of wat is het onderwerp van de volgende persoonsvormen? (3 punten)

- regel 2 **retinebat**
- regel 4 **metuebatur**
- regel 6 **dicatur**

Vraag 2

regel 1-2 **Quae cuncta t/m verterentur**

Leg uit dat deze zin een voorbeeld van *variatio* bevat. (2 punten)

Vraag 3

regel 2-3 **retinebat t/m mansere**

Leg uit dat er hier sprake is van een inhoudelijk chiasme. (2 punten)

Vraag 4

regel 4-5 **Incolumi filio adiutorem imperii alium vocari**

Zet de Acl om in een directe rede in het praesens. (4 punten)

Vraag 5

Vertaal de regels 6 t/m 9 **Primas t/m esset** (15 punten)

Vraag 6

regel 10-11 **eius corrupta uxore**

Leg in eigen woorden uit door wie en waarom dit is gebeurd. Baseer je antwoord op de door jou gelezen teksten, die niet in deze opgave staan afgedrukt. (2 punten)

Vraag 7

regel 12 **paulatim**

Hoe blijkt dit verderop in de tekst (t/m regel 16 **ingressus est**)? Citeer als antwoord het desbetreffende Latijnse tekstelement. (2 punten)

Vraag 8

regel 12-13 **Igitur t/m adsimularetur**

J.W. Meijer vertaalt deze regels als volgt:

“Zo kwam Seianus tot het inzicht dat hij spoed moest betrachten en koos een vergif dat door zijn geleidelijk en sluipend binnendringen de schijn van een toevallige ziekte moest wekken.”

De vertaler heeft de grammaticale structuur van de zin niet geheel overgenomen.

- Leg dit uit met betrekking tot het woord **ratus** (regel 12). Ga hierbij zowel op het Nederlands als op het Latijn in. (2 punten)
- Leg dit uit met betrekking tot het woord **adsimularetur** (regel 13). Ga hierbij zowel op het Nederlands als op het Latijn in. (2 punten)

Vraag 9

regel 13 **per Lygdum spadonem**

Tacitus vermeldt elders in het gelezen pensum nog een andere versie van de aanslag. Beschrijf deze andere versie en leg ook uit met welk argument Tacitus die andere versie weerlegt. (3 punten)

Vraag 10

regel 16 **curiam**

Welke afbeelding is de curia op het *Forum Romanum*? (2 punten)

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4

Vraag 11

Uit welke woorden in regel 12-18 blijkt het onoprechte karakter van het gedrag van de senatoren? (2 punten)

Vraag 12

Leg uit waarom de coniuunctivus is gebruikt. (3 punten)

- regel 13 **adsimularetur**
- regel 15 **ostentaret**
- regel 19 **subierit**

Vraag 13

regel 17-18 et t/m **erexit**

Hier volgen twee vertalingen van deze woorden:

“en de in tranen smeltende senaat beurde hij, zijn eigen smart onderdrukkend, tegelijkertijd op met een onafgebroken rede.” (J.W. Meijer)

“The members broke into tears: he repressed their lamentation, and at the same time revived their spirits in a formal speech.” (John Jackson)

Een bepaald Latijns tekstelement is door beide vertalers verschillend geïnterpreteerd. Citeer het desbetreffende Latijnse tekstelement en licht je keuze toe door op beide vertalingen in te gaan. (4 punten)

Vraag 14

Noteer de naam van de perso(o)n(en) aangeduid met: (3 punten)

- a. regel 26 **hos**
- b. regel 26 **parente**
- c. regel 27 **illi**

Vraag 15

regel 30 **Augusti pronepotes clarissimis maioribus genitos suscipite**

Zet de onderstreepte woorden om in het (overeenkomstige) enkelvoud. (4 punten)

Vraag 16

regel 26-32 **patres** t/m **pertineant**

Tiberius zet zijn verhaal tweemaal kracht bij met een stilistisch middel dat de *brevitas* van Tacitus typeert. Noteer de naam en de tekstelementen van dit stilistisch middel. (3 punten)

Vraag 17

regel 12-20

Tacitus lijkt onder de indruk van het rustige, beheerste optreden van de keizer. Welke twee redenen noemt Tacitus voor dit gedrag van de keizer? Citeer de desbetreffende Latijnse tekstelementen. (4 punten)

Vraag 18

De volgende regels komen uit een ander deel van de teksten die je hebt gelezen. Maar Help! De Inktvraat van het Kinderboekenmuseum heeft toegeslagen. Drie woorden zijn beschadigd! Welke woorden zijn juist? Noteer steeds het juiste woord. (6 punten)

In xxx morte Drusi, quae plurimis maximaeque yyy auctoribus zzz sunt, rettuli.

xxx:	yyy:	zzz
tradenda	fide	memorantia
tradendam	fideae	memorata
tradendo	fidei	memoratae
tradendum	fideis	memorata

Vraag 19

In het Nederlands zijn veel woorden aan het Latijn ontleend. Zoek vijf Latijnse woorden uit deze tekst die voortleven in een nu nog gebruikt Nederlands woord. Beantwoord deze vraag door het citeren van het desbetreffende Latijnse woord en het noteren van het afgeleide Nederlandse woord. N.B.: namen worden niet goed gerekend! (5 punten)

Einde